

Zehra Ünüvar

**SİHİRLİ
EFSANELERİMİZ**

BİLGİ YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	7
Ağlayan Kaya.....	9
Kızılırmak Nettin Allı Gelini.....	15
Şahmeran Efsanesi	19
Çukurköprü'deki Büyük Taş.....	29
Yedi Kartal Ömrü İsterim.....	33
Anavarza Kalesi'nin Efsanesi.....	39
Eğirdir Gölü'nde Yüzen Ördekler.....	47
Kaşıkçı Güzeli.....	57
Kız Kulesi.....	63
Küçük Göldeki Sihir.....	69
Ejderha Kayalıkları.....	75
Yunus Sirtında Bir Çocuk.....	83
Koca Karya İlaçları.....	91
Ah Tamaraaa!.....	97
Ölümsüzlük Otu.....	105
Kervanın Sihirli Yolu.....	113
Nuh'un Gemisi Ağrı Dağı'nda mı?	119
Çoban Çeşmesi	127
Nazlı Pınarı Efsanesi	129
Aspendos'un Güzel Kızı Belkıs	133

ÖNSÖZ

Güzel Yurdum Seni Çok Seviyorum!

Anadolu bizim yurdumuz. Yeri, dünyanın en güzel yeri. İklimi, her mevsimin dolu dolu yaşandığı bir zenginlik. Tarih boyu kucağında mutlu insanların yaşadığı Anadolu, uygarlıkların göz bebeği. Üzerinde kurulmuş devletlerin, yaşamış insanların hepsinden anılar taşıyan bir yer. O kadar zengin ki toprağının altında yatan tarihinin tümünü ortaya çıkaramadık. Müzelerimizi, ören yerlerimizi gezerek bu zenginliği daha kolay anlayabiliriz.

Bu toprakların yüzyıllardır söylenen masalları, müzikleri, oyunları göz kamaştırıyor. Anadolu kadınının giysileri renk içindedir. Yaşamını, doğasını anlatan el işleri, giysilerini süsler. Yemenisinde, tülbindinde, krepinde işlenmiş oylarının her biri bir öykü anlatır. Halılarda, kilimlerde, keçelerde Anadolu kadınının aklı, hüneri, yaratıcı sanat görüşü vardır. Bütün bu hünerler, saz sesleriyle yakılan türkülerde dillenir, ilden ile dolaşır.

Bir türkü duyduğumuzda, bizi alır söylendiği yere götürür. Evimizde yere serdiğimiz halıların, kilimlerin nakışları bizi kendine bağlar. Dört mevsimi aynı anda yaşadığımız bu yurt, gözümüzün gönlümüzün içten bir sevgiyle

bağlı olduğu yerdir. Anamızdır. Onun kucağında söylenen efsaneler, masallar, türküler, bilmeceler, mâniler de hepimizin zenginliğidir.

Anadolu'yu dile getiren masalları bir yere bağlıyorsak; illerle, yörelerle, dağlarla, ovalarla ilişkilendirerek anlatıyorsak, adına EFSANE diyoruz. Anlatılan her efsanede ayrı bir sihir vardır. O sihir onu akıllara yerleştirir, gönüllere arkadaş yapar. Önce nineler dedeler söyler, anlatır dilimizin en güzel sözcükleriyle. Sonra dinleyenler alır sözü, ulaştırır her yere. Gençlerle çocuklar, efsanelerin hiç susmayan, hep cıvıldaşan kuşlarıdır. Bir söyler bin sevinir. Bir söyler bin övünür. Çünkü efsanelerde dolaşan her yer Anadolu'dur, toprağımızdır, yurt kokusudur, ana dilimizdir, düşüncemizdir, hünerimizdir. Kısacası her efsane tam da bizdir, bizim yüreğimizdir. O yüzden de hepimizden dil hüneri taşır; ortak malımızdır. Diğer deyişle anonimdir.

İllerimizin, köylerimizin, dağımızın taşımızın masalı var; biliyoruz. Bu masalları adıyla andığımız yerlerin övücü ayrı zenginlik. İşte o yüzden, biz de yüzyıllardır anlatılan, unutulmayan Anadolu Efsaneleri'ni anlatmaya karar verdik. Anadolu Efsaneleri'nin bu kitapta bittiğini sanmayın sakın! Önce bir kitap oylumunda anlattık. Sonra anlatmadıklarımıza sıra gelecek. Bir de bakmışsınız yepyeni efsaneler doğuyor yurdumuzun cennet kucagında... Yeter ki biz kulak verelim, değer verelim, önem verelim. Zenginliklerimizin farkına varıp sahip çıkalım.

İyi okumalar.

Zehra Ünüvar

AĞLAYAN KAYA

Manisa, Ege Bölgesi'nin güzel kentlerinden biridir. Çekirdeksiz, altın sarısı sultani üzümü dünyaca ünlüdür. Spil Dağı, kentin bekçisi gibidir. Bu dağın yeşilliğini gözü gibi korumasıyla, yaz kış dağa tırmanıp da oralardaki yaşamı yalnız bırakmayan Tarzan'ıyla ünlü Manisa, Şehzadeler Kenti olarak da anılır. Çünkü Osmanlı şehzadeleri devlet göreneğiyle yetişsin diye bu kentte eğitilir, yetiştirilirdi. Mesir Macunu adlı şifalı macun dağıtılarak yapılan Mesir Şenlikleri de yüzlerce yıldır süregelen bir Manisa geleneğidir.

Spil Dağı'nın efsanesi, AĞLAYAN KAYA efsanesidir. Bilinmeyen bir tarihten bu yana, yavrularının ardından ağlayan bir anadır bu. "Bin Tanrılı Diyar" diye anlatılan Anadolu'da yaşayanlar, tıpkı insanlar gibi yaşayan ama ölümsüz olan sayısız Tanrı yaratmışlar kendilerine. Akarsuların, denizlerin, ağaçların, dağların ovaların, yer altının yer üstünün, ölümün, savaşın; yani yeryüzündeki her şeyin bir tanrısı olduğuna inanmışlar. Masallarını da böyle yazmışlar. İşte daha tarihin bile başlamadığı günlere gideceğiz bu masalla.

Masaldaki ana, taş kesilmiştir ama insan yüreği acısını unutmaz da gözyaşlarının taşlaşmasına izin vermez.

Masalını öğrendiğinizde annenin, binlerce, on binlerce yıldır hâlâ akan gözyaşları içinizi yakar.

Gelelim efsaneye. Bakalım adı unutulmayan bu ananın başından neler geçmiş.

“Ağlarsa anam ağlar, gerisi yalan ağlar” diye bir sözü-müz var. Onu anımsatırcasına, taş olup efsaneleşmiş ana da durmadan ağlamaktaymış.

Sözün süreğiyle bugüne dek geldiğine bakıp da çok yakında olmuş bir olay sanmayın sakın.

Çooooook yıllar önce, Manisa yöresinde bir kral varmış. Sevilen biriymiş. Sözü dinlenirmiş. Ülkesindeki kurt kuş bile o ne diyorsa onu yaparmış. Güçlü kral, hem kendisi hem de ülkesi mutlu olsun diye çalışırmış. Her şey istediği gibi oluyorken kralın içini huzursuz eden bir sıkıntısı varmış.

“Güzel bir kızım var ama ne yazık ki bir oğlum yok!” dermiş. “Benden sonra ülkemi yönetecek olan kızım acaba benim geleneğimi sürdürebilecek mi? Bir kadının yönetimine giren ülkemi komşu ülkeler küçümser mi acaba?”

Böyle düşündüğü için ülkedeki bilim adamlarını, sanatçıları, değerli öğretmenleri sarayına davet etmiş. Kızının çok iyi bir yönetici olarak yetişmesini sağlamaya çalışmış. Savaşmayı öğrettirmiş kızına. Barışta nasıl başarılı olursa savaşta da korkusuzca ordusunun başına geçmesini bilmeliymiş.

Bu sevilen kral, yaşamış yaşayabileceği kadar. Ömrü bitmiş, hastalanıp yatmış, günü gelmiş ölmüş. Sarayda büyük yas başlamış. Ülkede herkes ağlamış. Oğlu olmadığı için de tacı tahtı, güzel ülkesi kızına kalmış.

Babasının öğrettiği gibi ülkesini yönetmeye çalışan kız, babası ne yaptıysa onu yapmaya çalışıyor; halkını mut-

lu etmek için gayret gösteriyormuş. Yas günleri bitince genç prenses için dünürçüler gelmeye başlamış. Ülke yönetiminde kendisine yardımcı olacak, iyi yetişmiş biriyle evlenmek istiyormuş. Saraydaki danışmanlarının da yardımıyla uygun birine evet demiş, evlenmiş.

Yapılan düğüne herkes katılmış. Yoksullar yardım almış, kentlerin sorunları çözülmüş; kırk gün kırk gece yenmiş içilmiş güzel prenses ülkenin kraliçesi olmuş.

Günler güzel güzel sürerken, kraliçe çoluk çocuğa karışmış, sarayı çocuk sesleriyle güzelleşmiş. Kraliçenin kismeti, babası gibi çıkmamış. Yedi oğlu olmuş, yedi de kızı olmuş.

Sarayı çocuk zenginliğiyle dolduran kraliçe, her çocukla birlikte büyük kutlamalar yaptırmış. Halk da mutlu olmuş.

Sarayı sese boğan çocuklar mutlu ve sağlıklı büyüme-ye başlamışlar. Oğlanlar gürbüzlükleriyle, kızlar güzellikleriyle tüm ülkelerde konuşulur olmuşlar. Merak edenler konuk olarak gelir, hediyeler getirir, kraliçenin çocuklarını yakından görmeye çalışırmış.

Kraliçe, bu ilgiyle övünmeye başlamış. Alçak gönüllüğünü unutuveriyormuş zaman zaman. Özellikle çocuğu olmayanlara ya da tek çocuklulara, az çocuklulara hava atayım derken kırıncı da oluyormuş.

Birinde, “Bırakın insanları, efsanelerin Tanrıları’nda bile böyle güzel ve gürbüz çocuklar yoktur!” diyerek insanlardan sonra övünmeyi iyice genişletmiş.

Onun böyle övündüğünü, kendilerine de sataştığını duyan Tanrılar öfkelenmişler. Ona bir ders verme kararı almışlar.

Kraliçe bir gün kızlarını oğlanlarını alıp sarayın bahçesine çıkarmış. Çimenlerin çiçeklerin arasında onların

oynamalarını izleyerek mutluluk kahkahaları atıyormuş. İşte tam o anda, yükseklerden her çocuğa birer ok gelmiş. Çocukların hepsi de orada ölmüş.

Neye uğradığını anlamayan kraliçe çığlıklar atarak koşturmuş. Çocuklarının her birini kucaklayıp kaldırmaya çalışmış. Ne yazık ki hepsi de cansız yatıyorlarmış. Ağlamış, çığlıklar atmış, saçını başını yolmuş.

Elbette giden geri gelmemiş.

Çocuklarının ardından yıllarca ağıt yakmış, acısını dile getirmiş. Dayanılacak gibi bir acı değilmiş bu acı. “Ben artık dayanamıyorum. Taş edin ya da yok edin beni!” diye Tanrılara yalvarmış.

Dileği kabul edilen kraliçe, taş kesilmiş, Spil dağına eklenmiş. Taş olan vücudunda ana yüreği durmamış da acıyla yanmayı sürdürmüştü. O yüzden de gözyaşları binlerce yıldır akar dururmuş.

